

Gefascineerd door de schoonheid van de natuur

Natuurfotograaf en –filmmaker Ruben Smit brak landelijk door met zijn filmwerk voor *De Nieuwe Wildernis*. Hij is in Wageningen opgeleid en gepromoveerd en wil dat filmmakers samen met Wageningse wetenschappers aan nieuwe natuurfilms gaan werken.

tekst: Alexandra Branderhorst / **foto:** Melchert Meijer zu Schlochtern

De grootste verdienste van *De Nieuwe Wildernis* is dat mensen de natuur weer leerden waarderen in een tijd dat natuur bij het grofvuil werd gezet', vertelt Ruben Smit, die het filmwerk deed voor de prijswinnende natuurfilm over de Oostvaardersplassen uit 2013. De film trok 700.000 bezoekers en het gelijknamige educatieve project bereikte 300.000 basisschoolleerlingen.

Hoe was het om *De Nieuwe Wildernis* te maken?

'Nu pas krijg ik een gevoel van trots als ik terugkijk, eerst werd ik vooral heel moe. De film was echt een beproeving, zowel fysiek, privé als financieel. Twee jaar voor de film uitkwam, zaten we al bij Pauw & Witteman aan tafel om erover te vertellen. Nederland heeft geen traditie op dit gebied en de verwachtingen waren torenhoog. Ik voelde die verantwoordelijkheid helemaal op mijn schouders terechtkomen. Daar kwam bij dat de commerciële belangen groot waren. Met mijn eigen productiehuis wil ik mooie films maken die ergens over gaan, niet alleen om er geld aan te verdienen.'

En je wil meer gaan samenwerken met Wageningen University?

'De BBC heeft een aparte afdeling in Bristol, waar wetenschappers en filmmakers samenwerken aan natuurdocumentaires. In navolging daarvan heb ik de *Natural History Unit NL* (NHU Nederland) opgericht. Ik ben in overleg met Wageningen University over de vestiging van de NHU op de campus. Ik wil een kweekvijver creëren waarin studenten kunnen leren over beeldcommunicatie, een vakgebied in ontwikkeling. Ook wil ik natuurfilms maken die op wetenschappelijke kennis vanuit de universiteit stoelen.'

Wil je zelf nog wel camerawerk doen?

'Mijn rol verschuift steeds meer van filmmaker naar regisseur en producent. Het is leuk om meerdere producties te bedenken en inhoudelijk verantwoordelijk te zijn. Het filmen zelf is altijd afzien en met zware spullen sjouwen. Laatst maakten we luchtopnamen met een drone op zandplaat de Razende Bol bij Texel. Het tij kwam sneller opzetten dan verwacht en we moesten naar de boot sprinten. Ik stond als laatste tot mijn schouders in het water en hield de camera boven mijn hoofd. Dat was erg spannend. Ik vind het resultaat geweldig, maar het maken zelf is een soort biatlon.'

Hoe is je fascinatie voor natuur ontstaan?

'Toen ik 12, 13 was, zocht ik de eenzaamheid op en zwierf ik rond in de Amsterdamse Waterleidingduinen, vlakbij Heemstede waar ik opgroeide. Op mijn dertiende, als jongste onderzoeker ooit, telde ik broedvogels voor een

landelijk onderzoek naar de gevolgen van begrazing door runderen. Van huis uit ben ik ongelofelijk nieuwsgierig. Ik zocht altijd naar het waarom. Daarnaast ben ik heel visueel ingesteld. Ik zag een keer een paar boomvalken die hun jongen libellen voerden. Had ik nu maar een fotocamera, dacht ik. Toen verkocht ik op mijn veertiende mijn modelspoorbaan, nam een krantenwijk en kocht voor 300 gulden mijn eerste spiegelreflexcamera. Later, als docent, gebruikte ik in colleges eigen beeldmateriaal.'

Toch was een universitaire loopbaan uiteindelijk niet wat je ambieerde?

'Ik was zo'n zes jaar universitair docent in Wageningen. Langzamerhand merkte ik dat ik de fascinatie voor de natuur waar het mee begon, kwijtraakte. Onderzoekers graven steeds dieper, maar the bigger picture raakt uit zicht. Terwijl ik juist die holistische kijk koester. Bovendien kon ik mijn kunstzinnige kant niet kwijt. Esthetiek is ook wat onderzoekers drijft. Er is een rare tweedeling tussen kunst en wetenschap. Maar als je die fascinatie voor schoonheid niet hebt, kun je je niet verdiepen in de materie.'

Je wordt geroemd om je eigen stijl. Wat kenmerkt jouw stijl?

'Het gebruik van licht, scherpte/onscherpte en sfeer. Eerst moeten de compositie en het licht goed zijn. Vervolgens moet het iets vertellen. Wat doet een dier precies, en waarom? Als ik dieren zie, kan ik er in heel korte tijd het verhaal uithalen. Dat komt door mijn Wageningse achtergrond en wetenschappelijke kennis. Momenteel schiet ik beelden in de Waddenzee. In een kolonie grijze zeehonden spotte ik een zeehondenjong dat net verlaten was door zijn moeder. Na drie weken moeten zeehonden zichzelf namelijk leren redan. Ik wil dat zo filmen dat je door de oogopslag heen de wanhooft van die verweerde zeehond kunt voelen. Ik zoek de ziel van een dier, door heel goed te kijken en me in het dier te verplaatsen.'

Is dat geen vermenselijking van dierlijke emoties?

'Het is geen Disney-verhaal. Ik zoek altijd naar een wetenschappelijke onderbouwing van het verhaal dat ik film. Die jonge zeehond zit op dat moment echt te balen, gedragswetenschappers bevestigen dat.'

Ga je nog weleens met een fototoestel op pad?

'Nee, ik zit absoluut in een andere fase. Momenteel denk ik alleen nog in grote projecten. Ik kan niet meer los een mooi beeld maken. Maar het zou een mooi streven zijn om dat op een gegeven moment weer te doen. Soms denk ik er weleens over om iets heel anders te doen, zoals kinderboeken schrijven. Wel over natuur uiteraard.'

DE LOOPBAAN VAN RUBEN SMIT

Van 1991 tot 1996 studeerde Smit Bosbouw in Wageningen en in 2000 promoveerde hij op onderzoek naar de effecten van begrazing door edelherten op de vegetatie. Naast zijn werk als universitair docent publiceerde Smit foto's en columns in bladen als *Roots* en *National Geographic*. Zijn foto van parende padden werd bekroond bij de jaarlijkse BBC Wildlife fotowedstrijd in 2005. Vervolgens werd Smit voltijd natuurfotograaf en ging hij ook filmen, onder meer voor BuitenGewoon van TV Gelderland en Vara's Vroege Vogels. In 2013 verscheen *De Nieuwe Wildernis*, die hij regisseerde. Inmiddels heeft Smit zijn eigen productiehuis. Eind dit jaar komt de tv-serie *De Levende Rivier* uit en hij werkt nu onder meer aan een film over de Waddenzee. Zie www.rubensmit.nl en www.rubensmitproductions.nl.

RUBEN SMIT SPREEKT BIJ DE DIES NATALIS

Op 9 maart viert Wageningen University haar 97-e Dies Natalis (Latijns voor geboortedag). De viering staat dit jaar in het teken van natuur en biodiversiteit en de relatie met voedselzekerheid en duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen. Keynote speaker Ruben Smit houdt een inleiding over 'fascinerende natuur'. Ook vertellen enkele jonge wetenschappers over hun onderzoek.

De Dies Natalis is op maandag 9 maart in theater de Junushoff.

Opgave via: www.wageningenur.nl/dies